

3 1761 07818756 4

PR
5820
S719
1920

From the Collection
of the late

JOHN LUCZKIW

Зоряний хлопчик.

ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА.

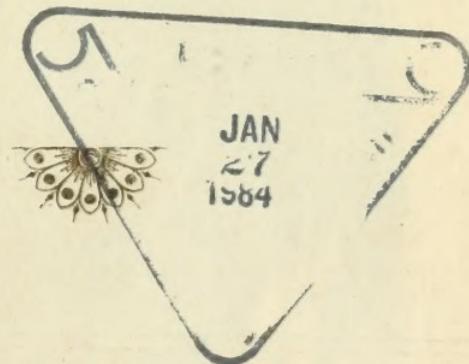
Книжечка 1.

Оскар Уайлд.

Зоряний
ЗОРЯНИЙ ХЛОПЧИНА.

МАЛЮНКИ ОЛЕНИ КУЛЬЧИЦЬКОЇ.

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

ЛЬВІВ, 1920.

НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА: „СВІТ ДИТИНИ“.

з ДРУЖАРНІЇ НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.

PR

5820

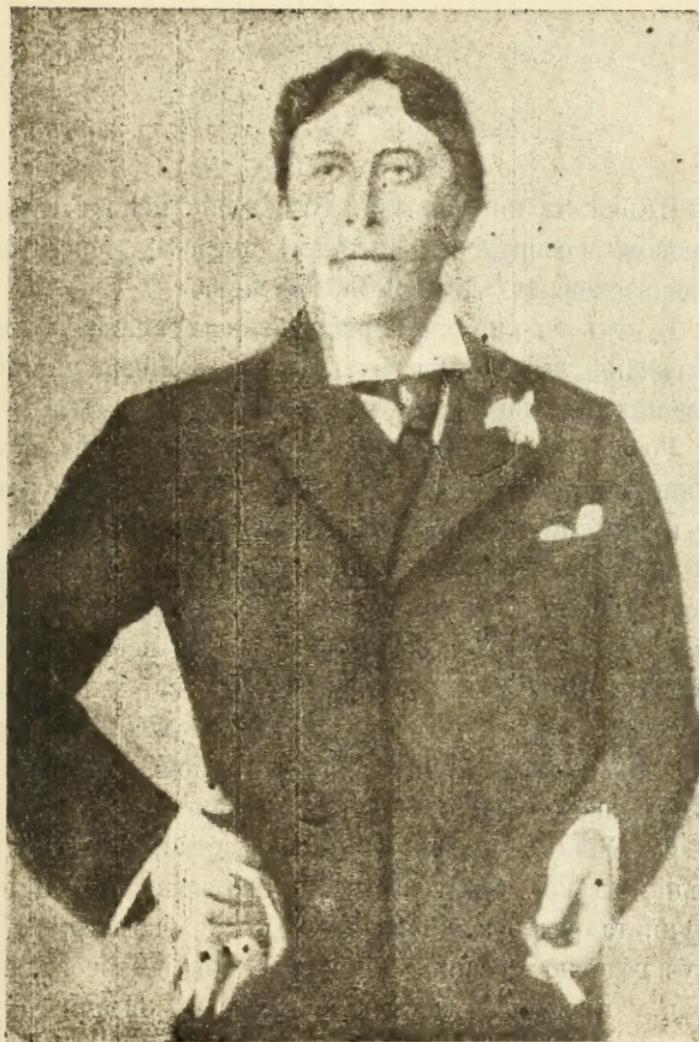
S719

1920

ІАН
УС
Рост

Головні склади видавництв „Світа Дитини“:

для Галичини: Михайло Тарав'єко, Львів, ул. Зіморовича 3.
для України: Книгарня „Час“ у Камянці, для Спіл. Держав
Півн. Америки: „Sichovy Bazar“ — New York, для Канади:
Ukrainian Book Store. Edmonton, Alberta.

Оскар Уайльд.

Недостача книжок для дітей, що відповідали би їх умовому розвиткови і духовим потребам, спонукала нас до засновання »Діточої Бібліотеки«.

Будуть се книжечки ріжнородного змісту, богато ілюстровані, які містити муть твори найвизначніших письменників, що писали для дітей.

Розпочинаємо видавництво »Зорянім хлопчиною«, перлиною англійської діточої літератури, якою автором є поет і великий любитель краси — Оскар Уайлд.

Оскар Уайлд уродився 16 жовтня 1856 р. в місті Дубліні. Був він сином звісного на всю Англію лікаря очних недуг. Початкові науки побирає дома, а опісля виїхав для докінчення студій на університет в Оксфорді. Від наймолодших літ свого життя проявляв велику ніжність та глибоке відчутиє краси природи, яка вплинула на розвиток його буйної уяви.

О. Уайлд писав новелі, повістки, поезії, театральні штуки, багато статей про красу в природі і штуці, та редактував часопис. Однаке свою славу завдячує головно писанням для дітей. Події дітского життя убирає у прегарні слова і представляє відемні й додатні прикмети своїх героїв так уміло і зі знайомий най-

глубших тайн діточої душі, що його писання для дітей мають для виховання велике значення.

Через діти бажав він поправити старших, бажав піднести рівень етичної культури людства до найвищої границі. Се головна ціха його писань, які подавав у формі казки, або фантастичного оповідання. Сей спосіб писання для дітей унаслідило по нім багато сучасних письменників в Європі.

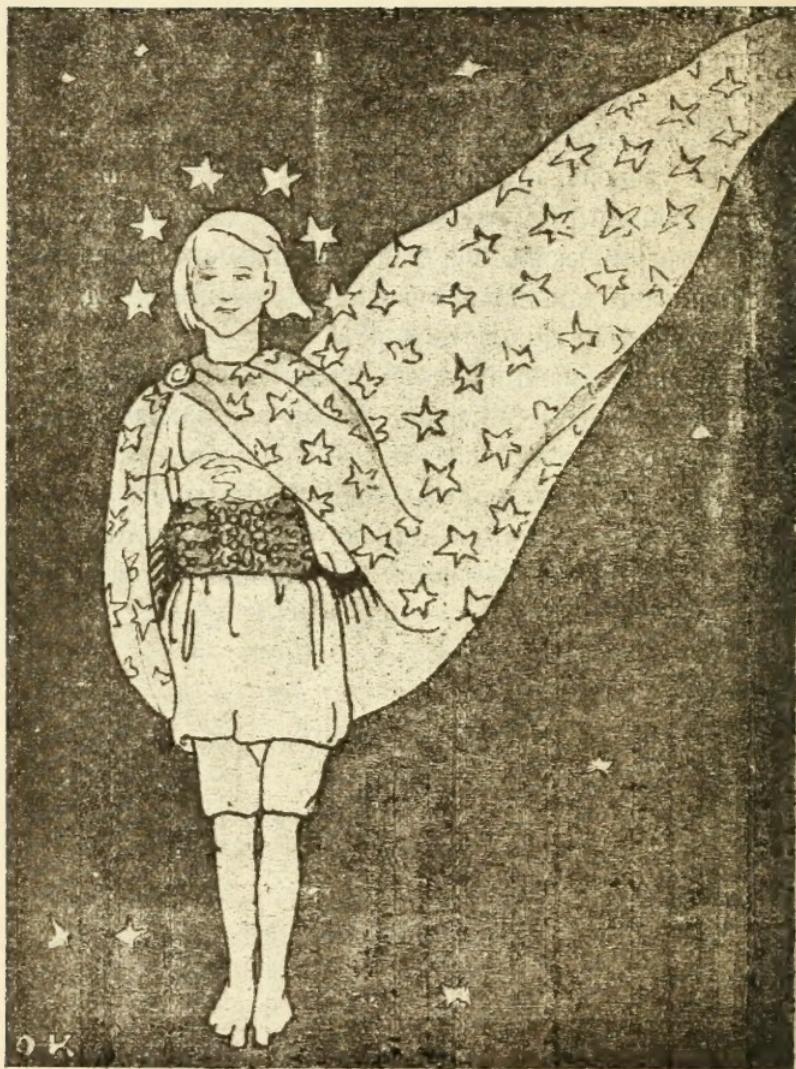
До найвизначніших творів О. Уайлъда належать: »Сфінкс«, »Сальоме«, поема »Равенна«, »Образ Доріана Грея«, »Вільце Леді Вінддермер«.

На українську мову переведено кілька його творів.

О. Уайлъд покинув при кінці життя Англію і перенісся на постійний побут до Парижа, де й помер 30 паделиста 1900 р.

Львів, дня 31 марта 1920.

1.

Студеної, зимової нічі пробиралися два руничі крізь густий, сосновий ліс. На землі і на галузях дерев лежав сніг грубою верствою. Іней обломлював молоді вітки дерев по обох боках стежечки, якою вони переходили. А коли йшли в гору понад потічок, бачили, як його цілує мороз.

Було так студено, що навіть лісові звірі і птиці не знали, де мають подіти ся.

— Ах, — воркотів вовк і крутив піддертим хвостом — просто страшний час. Що собі урядає!

— Цить, цить, цить — щебетали зелені коноплянки — померла Баба-земля й її оділи в біле, смертне покривало.

— Земля вибирається замуж і се її весільний стрій — шепотіли одна другій горлиці.

Їх дрібненькі рожеві ніжки були зовсім відморожені, але їх учили, що їм випадає дивитися на світ, як на казку.

— Дурниця! — заворкотів вовк. — Я вам кажу, що се лише вина уряду і коли ви мені не вірите, то я вас зім.

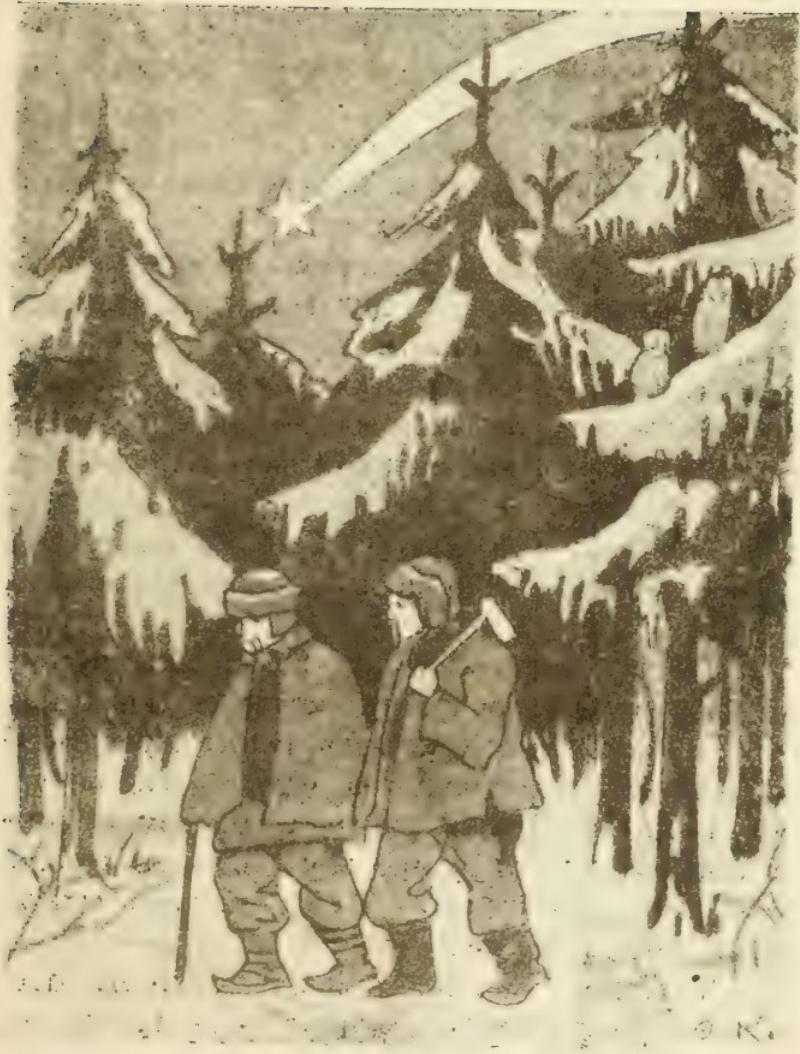
Вовк розумів усе практично і ніколи не шукав по кипенях за доказами.

— Но, а що до мене — сказав дятлик, уроджений фільософ — я не приймаю атомістичної теорії, як пояснення. Що є, то є, але тепер страшно студено.

І справді було дуже зимно. Маленькі вивірки, що жили в дуплі високої ялиші, потиралі одна другій носики, щоби загріти ся, а кріліки позивалися в клубки в своїх норах, бо не мали відваги й носа показати з дому. Одинокі велики рогаті сови вилавалися задоволені. Їх пір'є зовсім закаменіло від інея, але їм було та байдуже; вони витріщали свої великі, жовті очі і перекликувалися у лісі:

Тувіть! Ту-вуу! Що за чудова погода!

А рубачі йшли все дальнє й дальнє, хухали з усіх сил у пальці і тупали великими, підкованими чобітами по замерзлім снігу. Раз запалися вони в глибокий рів, повний снігу, і вигребалися з нього білі, як мельники, що працюють у млині; другий раз поховзлися на гладкім замерзлім болоті, дрова розсипалися і вони мусіли збирати їх і на ново вязати; іншим разом видалося їм, що зблудили й їх опанував сильний страх, бо знали, що заметіль люта для тих, що засипляють в їх обіймах. Тому вони поручили себе

святому Мартинови, покровителеви подорожних. вернули трохи назад і йшли осто́рожно далі, аж вийшли на конець ліса і побачили далеко в долині огні села, де жили.

Вони так утішилися своїм спасенем, що голосно засміялися. Земля видалася їм срібною: а місяць золотою цвіткою.

Але, посміявшися, вони посумніли, коли згадали за свою біду, і один сказав до другого:

— Чого нам тішитися, коли знаємо, що жите соторене для богатих, а не для таких, як ми? Ліпше було би, якби ми вмерли від студени в лісі або якби дикий звір був нас напав і роздер.

— Правда, — відповів товариш — богато дано одним, а мало другим. Світ обділювала несправедливість, а лише розпука рівно поділена на землі.

Та саме в сю хвилину, коли один другому жалувався на свою нужду, склалася дивна пригода. З неба впала дуже ярка чудова зірка. Вона проховзнулася по половині неба, минула по дозрії інші зорі і коли рубачі з подивом слідили за нею, видалося їм, що вона впала за купкою верб, які росли коло маленької вівчарні кілька-десять кроків від них.

Тоді один вине́редив свого товариша, прописнувся поміж верби і найшовся по другій сто-

роні дерев. Щож се! Дійсно, на білім снігу лежав якийсь золотий предмет. Рубач підбіг до нього, нагнув ся і обшупав руками. Се був плащ зі золотої парчі, вкритий дивно зірками в безчисленних складках. Рубач крикнув свому товаришу, що він найшов скарб, який упав з неба, і коли товариш підійшов, посідали оба на снігу і розвернули фалди плаща, щоби поділити між собою золото. Але щож! У плащи не було золота, ні срібла, ні інших дорогоцінностей, лише мале спляче дитя.

Тоді один рубач сказав до другого:

— Ось гіркий конець нашим надіям; нам че ведеться; що бідному чоловікови по дитині? Лишім її тут і ходім своюєю дорогою; ми бідні люди, в нас є свої діти, їх хліба не можемо віддавати чужим.

Але товариш відповів:

— Ні, се було би злочином лишати тут дитя, щоби згинуло в снігу і хоч я так само бідний, як і ти тай богато маю ротів кормити, а в кітлі у мене їди мало, та все таки возьму дитину з собою до хати, а моя жінка буде її доглядати.

І він підняв легенько дитя, завинув у плащ, щоб охоронити від сильної студени та пішов в сторону села, його ж товариш дивував ся тільки сильно його дурноті і мягкому серцю.

Коли прийшли оба до села, товариш сказав:
Ти будеш мати дитя, тому віддай мені плащ, спра-
ведливість вимагає, щоб ми поділилися.

Але сей відповів: Плащ ні мій, ні твій, він
належить лише дитяти! По сім поручив його божій
опіці, пішов до себе домів і застукав.

Його жінка отворила двері, а коли побачила,
що чоловік вернув цілий і здоровий, обняла його
за шию, поцілуvala, здоймила з нього вязанку
дров, обчистила його чоботи зі снігу і попросила
увійти.

Та він сказав їй: Я знайшов щось у лісі
і приніс, щоб ти доглядала.

— Щож се такé? — кликнула вона. — По-
кажи, бо дім наш пустий і богато річий нам по-
треба.

Він розгорнув плащ і показав їй спляче дитя.

Ах, дорогий мій, — пробурмотіла вона, —
чи в нас нема власних дітей, що ти приніс до на-
шого огнища ще підкинене? І ще хто знає, чи
се дитя не принесе нам нещастя! Тай як ми бу-
демо його кормити?

Вона розсердила ся на мужа.

Але се Зоряний хлопчина — відповів він,
— і розказав, серед яких дивних обставин най-
шов його.

Одначе жінка не хотіла успокоїти ся і даліще глумила ся з нього, гнівала ся і кричала:

— Нашим власним дітям не стає хліба, а ми маємо кормити ще чуже дитя? Хто журить ся на ми? Хто дає нам їсти?

— Бог журить ся і найменшими воробцями та кормить їх, — відповів він.

— А чи воробці не гинуть зимию з голоду — спітала вона, — і чи тепер не зима?

Рубач не відказав нічого, але не рушив ся з порога.

Коли в відкриті двері повіяв студений вітер, що зморозив жінку, вона задрожада і сказала:

— Замкни-ж двері. В дім вривається острій вітер і мені зимно.

— Чиж у дім, де пробуває люте серце, не вривається все острій вітер? — спітав він.

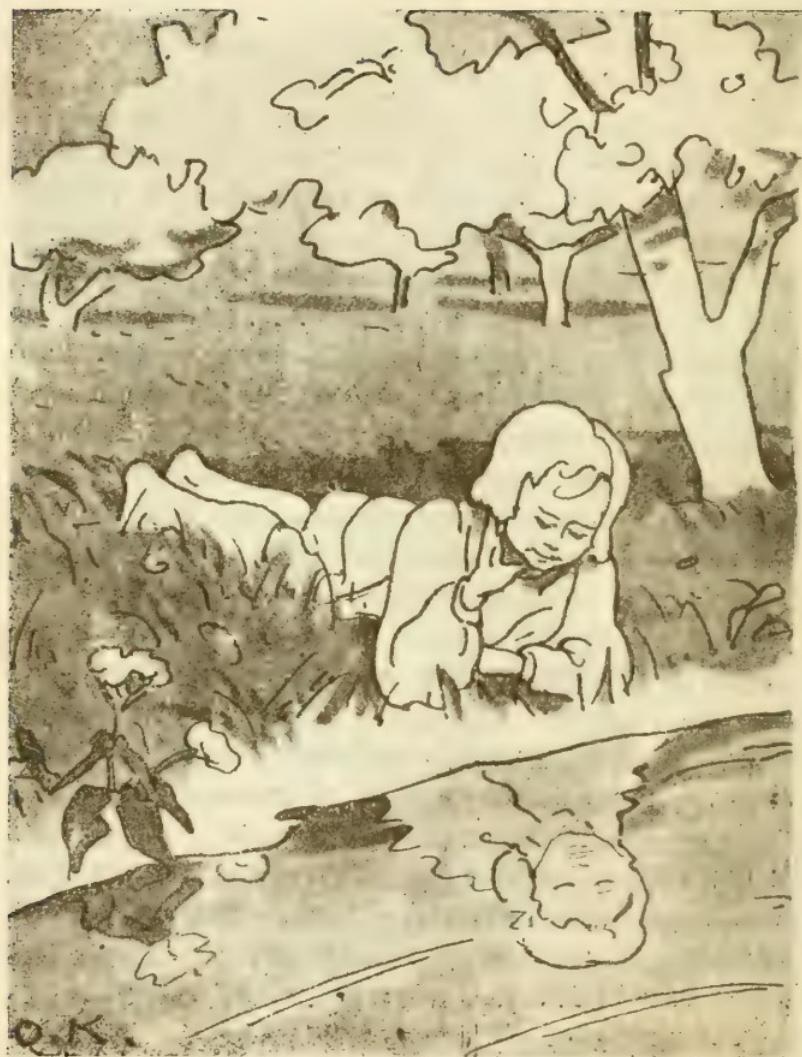
Але жінка не відповіла йому, лише присунула ся близше до огня.

По хвилі оглянула ся, подивила ся на нього, а очі її стали повні сліз. Він увійшов і положив їй дитя на руки. Вона поцілуvalа дитя і положила в постіль, де лежала наймолодша її дитина. На другий день рано рубач узяв золотий плащ і склав його в велику скриню, а жінка взяла бурштинове намисто, що було на шиї дитини і вложила також у скриню.

II.

Так почав Зоряний хлопчина рости між дітьми рубача. Він сидів із ними за одним столом і був товаришем їх ігор. З кождим роком ставав він красшій так, що дивував усіх мешканців села. Вони всі були сірі й чорноволосі, а він був білий і ніжний, неначе виточений зі слонівки; його волосе було подібне до завоїв золотоцвіта, уста подобали на листочки багряної квітки, очі нагадували фіялки, що ростуть над прозорою рікою, а тіло було подібне до нарциза, що росте в полі там, куди косар не заходить ніколи.

Але ся краса не вийшла йому на добро. Він зробив ся самолюбний і жорстокий, та погордживав і дітьми рубача і іншими сільськими дітьми; він говорив, що вони низького походження, а себе величав шляхотним, бо походив від зірки; він став погорджувати ними і називав їх своїми слугами. Не жалів ні бідних, ні калік, ні тих, що їх взагалі покривдила судьба, кидав за ними камінєм, проганяв їх із села і велів їм шукати хліба в інших місцях так, що ніхто не приходив двічі в те село просити милостині. Він любував ся в красі, радував ся нею, а знущав ся над слабими

Й окаличілими. Він любив себе самого; в літі, коли вітри дрімали, клав ся при керниці в саді і глядів на гарно відбите власне лице, радуючи ся своєю красою.

Нераз сварили на нього рубач та його жінка і казали йому:

— Ми не поступали так із тобою, як ти поводиш ся з нами, що самітні і безпомічні. Чому ти такий жорстокий супроти всіх, що потребують розради?

Нераз посылав за ним старий священник і щоби навчити його любити всяку животину, говорив йому:

— Комаха — се твоя сестра. Не роби їй нічого злого. Дики птиці, що літають по лісі, тішать ся свободою. Не лови їх для забави. Бог сотворив і земного хроба і кертицю і кождому визначив його місце. Хто ти такий, що вносиш терпінє в божий світ?

Зоряний хлопчина не звертав уваги на ті слова, лише насуплював брови і насміявся, відтак вертав до своїх товаришів і тягнув їх за собою. Товариші йшли за ним, бо він був на при чуд гарний, зручний в бігу, вмів гуляти, свистати і грati на сопілці. Куди не вів їх Зоряний хлончина, всюди йшли за ним; що тілько казав їм

робити, все вони робили. Коли він виколов кертиці очі кінчастим залізом, вони сміялися; коли кидав камінєм за прокаженим, вони також сміялися. Він приказував їм у всім і вони стали так жорстокі, як він сам.

III.

Аж ось одного разу переходила селом бідна старуха. Її одежа була подерта і вся в лахмітю, ноги кровавилися від каменистої дороги, якою вона йшла, а вид її був дуже прикий. Коли втомилася, сіла під каштановим деревом, щоби відітхнути.

Побачив її Зоряний хлопчина і сказав своїм товаришам:

— Дивіть! Під сим чудовим зеленим деревом сидить відразлива старуха. Ходім, проженемо її відсі.

Як стій наблизився до неї і став кидати камінєм та знущатися над нею; вона глянула на нього зі страхом в очах і не відривала від нього зору.

Рубач, що рубав дрова в близенькім садку, побачив, що робить Зоряний хлопчина, прибіг, зганьбив його і сказав:

— Дійсно твоє серце жорстоке і нема в тобі милосердя; бо щож злого зробила тобі ся жінка щоби ти з нею так поводився?

Зоряний хлопчина почервонів зі злости, тупнув ногою і сказав:

— Хто ти такий, що жадаєш від мене оправдання моєго поведення? Я не твій син, щоби мусів виповняти твої прикази!

— Правду кажеш, — відповів рубач, — але я змилосердився над тобою тоді, коли найшов тебе в лісі!

Коли старуха почула ті слова, скричала голосно і впала без пам'яті.

Тоді рубач узяв її до хати, а його жінка заляла ся нею. Старуха небавом прийшла до пам'яті; тоді поставили перед нею іду і напиток і просили, щоби вона відпочала.

Але вона не хотіла ні їсти, ні пити, тільки випитувала рубача:

— Чи не сказав ти, що знайшов хлопчика в лісі? Чи не буде тому саме десять літ?

А рубач відказав:

— Так, я найшов його в лісі і саме десять літ тому.

— А чи не мав він яких знаків? — скрікнула вона. — Чи не мав він на шиї бурштинового намиста? Чи не був завинений в плащ зі золотої парчі, тканої в зірки?

— Справді — відказав рубач, — все було так, як ти говориш.

Він відчинив скриню, в якій були сховані плащ і бурштинове намисто, виняв їх і показав старусі.

А коли вона побачила їх, заридала з радості і сказала:

— Се він, се мій маленький синок, якого я згубила в лісі. Пішли чим скорше за ним, прошу тебе, бо шукаючи його, сходила я весь світ.

Рубач і його жінка вийшли, закликали Зорянного хлопчину і сказали йому:

— Іди до хати, там побачиш свою маму, що чекає на тебе.

Здивований і дуже втішений вбіг він до хати. Але коли побачив жінку, що на нього чекала, засміявся згірдливо і сказав:

— Де моя мати? Я нікого тут не бачу, крім сеї відразливої жебрачки.

— Я твоя мати відказала йому жінка.

— Ти хиба з глузду зійшла, що таке кажеш — крикнув злобно Зоряний хлопчина. — Я не твій син, бо ти жебрачка і погана, та ще й у лахмітю. Забирай ся звідси, щоб я більше не бачив твоєого обридливого лиця.

— Але ні, се напевно ти мій маленький синок, якого я в лісі породила — скрикнула вона, кинула ся на вколішки і простягнула до нього руки.

— Розбійники пірвали тебе від мене і ли-

шили тебе, щоби ти погиб — бурмотіла вона, — але я пізнала тебе, як лише побачила і знаки та- кож пізнала — плащ із золотої парчі і буршти- нове намисто. Тому молю тебе, ходи зі мною, бо я, шукаючи тебе, сходила цілий світ. Ходи зі мною, синочку мій, бо мені треба твоєї любови.

Зоряний хлопчина не рушився з місця, зам- кнув перед нею двері свого серця і не чути було нічого, крім ридань жінки, що плакала з болю.

В кінці він заговорив, але його голос був жорстокий і суровий:

— Коли ти направду моя мати, то ліпше було би, щоб ти оставала в іншім місці і не приходила сюди наводити на мене сором. Я ду- мав, що я дитя якоїсь зірки, а не син жебрачки, як ти мене переконуєш. Тому забирайся звідси, щоб я тебе більше не бачив.

— Ах, сину мій! — скрикнула вона — не поцілуєш мене перед моїм відходом? Я так ба- гато перетерпіла, заки найшла тебе.

— Ні! — промовив Зоряний хлопчина — ти за погана з виду і я радше поцілую жабу або ящірку, ніж тебе.

Жінка встала й пішла в ліс, гірко ридаючи, а коли Зоряний хлопчина побачив, що вона пішла, втішився і вернув до своїх товаришів, щоби грati ся з ними.

IV.

Коли хлопці побачили тепер його, почали знушати ся над ним, кажучи:

— Гляди, ти поганий як жаба і відразливий, як ящірка. Іди геть, ми не хочемо, щоби ти грався з нами.

І нагнали його з саду.

А Зоряний хлопчина нахмурив ся і сказав до себе:

— Шо вони кажуть? Піду і гляну до керниції, вона певно розкаже мені про мою красу.

Він пішов до керниції і заглянув до неї, але ах! — його лице подабало на лицез жаби, а тіло було вкрите лусочками, як тіло ящірки. Він кинувся на траву, заридав і сказав до себе:

— Без сумніву се склало ся зі мною як кара за мій гріх, за те, що я відрік ся матері, прогнав її і був супротив неї гордий і жорстокий. Тепер піду її шукати по всему світу і не заспокою ся, поки її не найду.

З усіх дітей лише мала дочка рубача прийшла до нього, положила йому руку на рамя і сказала:

— Нічого не шкодить, що ти позбавлений

своєї краси. Лиши ся з нами, а я не буду знущати ся над тобою.

Але він відповів їй:

— Ні, я був жорстокий для моєї матери, тепер стрінула мене така кара. Я мушу йти і волочити ся по світі, доки не найду її і не випрошую, щоби вона мені простила.

V.

Побіг Зоряний хлопчина в ліс і зачав кликати свою матір, відповіди не було. Він кликав цілий день, а коли сонце зайшло, ляг на ложе з листя, щоби відітхнути; птиці і звірі утікали від нього, бо вони памятали його жорстокість; був сам один і лише жаба гляділа на нього, а поруч нього поволи поповзла ящірка.

Рано встав, нарвав гірких ягід із дерев, зів їх і пішов у дальшу дорогу густим лісом, плачуши з розпуки. Все стрічне розпитував, чи не бачило його матери.

До кертиції сказав:

— Ти живеш під землею. Скажи, нема там моєї матери?

А кертиця відповіла:

— Чи можу я видіти, коли ти виколов мені очі?

Він промовив далі до птички:

— Ти літаєш понад верхівем високих дерев і можеш бачити цілий світ. Скажи, не бачиш де моєї матери?

А птичка відповіла:

— Ти для пустої забави обрізав мені крила.
Чи-ж можу я літати?

Маленьку білку, що живе одинока в дуплі сосни, він питав:

— Де моя мати?

Білка відповіла:

— Ти убив мою маму. Хочеш тепер і свою убити?

Зоряний хлопчина заплакав, склонив голову, став просити прощення у божих тварий та пішов дальше лісом, шукаючи матери. А на третій день вийшов на другу сторону ліса і зійшов на рівнину.

Коли переходив селами, діти знущалися над ним і кидали в нього камінєм, а селяни не позвали йому в своїх хатах навіть ночувати.

Ні в шолі, ні в стодолі не дали йому спати з боязни, що заразить усе зібране там зерно, бо так препогано виглядав. Робітники відганяли його і ніхто не жалів його. І ніде не міг Зоряний хлопчина нічого дізнати ся про старуху, що була його

матірю. Три роки блукав по світу; часто здавалося йому, що бачить її перед собою на дорозі, кликав її і біг за нею, поки остре камінє не поранило йому ніг до крові. Але догонити не міг її ніколи, а люди, що жили при дорозі, казали, що вони не бачили ні її, ані нікого подібного і знущали ся над його горем.

Три роки блукав так по світу і не зазнав у світі ні любові, ні добра, ні милосердя. Такий світ він сотворив собі сам у днях своєї великої гордости.

VI.

Одного вечера підійшов Зоряний хлопчина до брами города, що лежав над рікою і був окружений сильними мурами; хоч змучений, що аж ноги йому омлівали, ще хотів увійти в город. Але вояки, що стояли на сторожі, загородили вступ зложеними на вхрест копіями і нечленно спітали його:

— Ти за чим у сей город?

— Я шукаю моєї матери — відповів він — і прошу вас, позвольте мені ввійти, бо може бути, що вона знайдеться там.

Однаке вони зачали знущати ся над ним,

а один із них потряс великою чорною бородою, в положив свій щит і сказав:

— Справді, твоя мати не урадуєть ся, коли побачить тебе, бо ти більше відразливий, ніж болотна жаба або змія, що повзе по мочарах. Іди звідси. Тікай геть! Твоєї матери в сім городі нема,

А другий, що держав у руці жовтий прапор, сказав йому:

— Хто є твоя мати і чому шукаєш її?

Хлопчина відповів:

— Мати моя така бідна, як і я; я жорстоко обійшовся з нею. Молю вас, позвольте мені ввійти, щоби мені могла простити, коли вона живе в сім городі.

Але вони не впустили його і покололи своїми списами.

Коли він заридав і відвернув ся, щоби відійти, один вояк, що лежав і мав панцир, украсений золотими цвітами, а на шоломі, зображеного крилатого льва, підійшов і питав інших вояків, хто то хотів увійти в город.

Вони сказали йому:

— То прокажений! Ми відігнали його!

— Непотрібно — сказав він сміючи ся — ми продамо цього вирода в неволю, а за те, що за нього дістанемо, випємо по чарці солодкого вина.

Почув се якийсь старець із відразливим лицем,
що саме минав їх і крикнув мовлячи:

— Я куплю його за таку ціну.

Він заплатив жадану ціну, взяв Зоряного
хлопчина за руку і повів у город.

Перейшли багато вулиць і підйшли до ма-
лецьких дверей, що були вставлені в стіні в тіні
дерева гранатового. Старець діткнув ся дверей
перстенем із різаного яспісу. Двері розтворилися
і вони зйшли по п'ятьох мідяних східцях у сад,
повний чорних маків.

Старець виняв зі свого турбана платок взо-
ристого шовку, завязав ним очі хлопчині і пігнав
його перед собою. Коли відтак зняв завязку
з очий, хлопчина побачив себе в пивници, осві-
ченій свічником із рога.

Старець поставив перед Зоряним хлопчиною
на деревляній тарілці кусник запліснілого хліба
і сказав: Їж! — Опісля налив трохи вонючої
води в кубок і сказав: Пий! — А коли хлопчина
зів і попив, старець вийшов, замкнув за собою
двері на ключ і притвердив їх зелізним ланцюком.

VII.

Старець, що в його руки попав ся Зоряний
хлопчина, був одним із найхитріших чорнокниж-

OK

ників Лібії і учеником славного чорнокнижника, що жив у гробах над Нілем. Другого дня рано прийшов він до хлопчини, нахмарив ся і сказав:

У лісі, недалеко воріт цього города Невільників, лежать три золоті грошики. Один із білого, другий з жовтого золота, а золото третього червене. Нині масштаб мені принести гріш із білого золота; коли не принесеш, дістанеш за кару сто разів канчуком. Іди мерщій, а з заходом сонця я ждати-му на тебе при дверях саду. Гляди, принеси мені гріш із білого золота, інакше буде тобі лихо, бо ти мій раб і я купив тебе за бутлю солодкого вина.

Коли се сказав, завязав хлопчині очі повязкою взористого шовку, повів його пивницею і садом із чорними маками і дійшов по п'ятьох мідяніх степенях до малих воріт. Отворив їх своїм перстенем і випустив хлопчину на вулицю.

Зоряний хлопчина вийшов за ворота города і прийшов у ліс, про який говорив чорнокнижник.

Зверху ліс сей виглядав дуже гарно і як здавалося, був повний співучих птиць та запашних квіток, тому Зоряний хлопчина весело увійшов у нього. Та не довго тішився, він красою ліса, бо куди тілько звернувся, всюди виростали перед ним із землі колюхи й терні і окружали його довкола. Остра кропива жалила його; а бодяки кололи

своїми колючками так, що він попав у глибоку розпуку. А грошика з білого золота, що про нього говорив чорнокнижник, як не було, так не було. Він шукав його від рана до полудня, а від полудня до вечера і не міг найти. Коли почало вечеріти, вернув, ридаючи гірко. Він знов, яка судьба жде його!

Однаке коли дійшов до краю ліса, долетів до нього з гущавини немов крик болю. Хлопчина забув нараз своє власне горе, кинув ся туди і побачив маленького зайця, що попав у сіті, заставлені на нього якимось стрільцем.

Зоряному хлопчині стало жаль зайчика і він освободив його, кажучи:

— Хоч сам я невільник, але тобі можу дати свободу.

Заяць відповів йому:

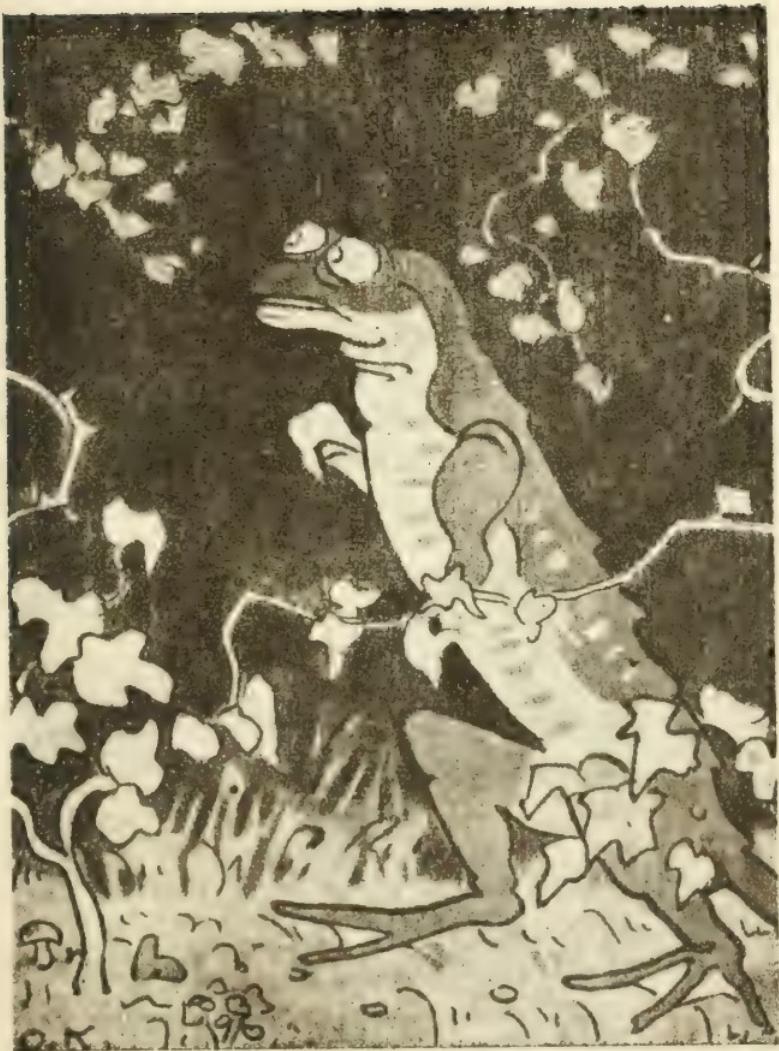
— Так, ти дав мені свободу, чим же я можу тобі віддячити ся?

Зоряний хлопчина сказав:

— Я шукаю грошика з білого золота і ніде не можу найти. Коли не принесу його свому панови, він побє мене.

— Ходи зі мною — сказав заяць — я поведу тебе туди, де він лежить. Я знаю, де він укритий і чому він укритий.

Хлопчина пішов за зайцем, і щож! У дуплі

великого дуба побачив гріш із білого золота, саме такий, якого він шукав. Урадований, уявив гріш і сказав заяцеві:

— Услугу, яку я тобі віддав, ти вернув мені з накладом, а за доброту, яку я виявив супротив тебе, ти нагородиз мене стократно.

— Ні, — відповів заяць. — Я з тобою поступив лише так, як ти зі мною.

По тих словах він скоренько сховав ся, а Зоряний хлопчина пішов у город.

При воротах города силів прокажений. Його лице було закрите заслоною з сірого полотна, а крізь вирізи для очей сверкали його зіниці, як червоні вуглі.

Коли він побачив Зоряного хлопчину, ударив у деревляну чашу, задзвонив у свій дзвінок і закричав:

— Дай мені грошик, інакше умру з голоду. Мене вигнали з города і нема нікого, хто пожалів би мене.

— Ах, — закликав Зоряний хлопчина — я маю в кишени лише один гріш і коли не принесу його майому панови, він побс мене, бо я невільник.

Але прокажений зачав просити й молити Зоряного хлопчину так довго, аж сей пожалів його і віддав йому грошик із білого золота.

— Коли він прийшов до дому чорнокнижника, сей тут відтворив йому двері, впустив його і спідав:

— Чи ти принес мені гріш із білого золота?

На се відповів Зоряний хлопчина:

— Я не маю його.

Тоді чорнокнижник кинувся на нього, побив його, поставив перед ним пусту деревляну тарілку і сказав: Іж! Г пусту чарку та сказав: Пий! І знову кинув його в темницю.

VIII.

Рано прийшов чорнокнижник до нього знову і сказав:

— Коли ти сьогодня не принесеш мені гроша з жовтого золота, я оставлю тебе в неволі, а до того дістанеш триста разів канчуком.

Зоряний хлопчина пішов у ліс і цілий день шукає грошика з жовтого золота, але не міг його знайти. О заході сонця сів на землю і почав плакати. Коли так плакав, прийшов до нього маленький заяць, якого він освободив із сітій та відізвався до нього:

— Чого ти плачеш? Чого шукаєш у лісі?

А Зоряний хлопчина відповів:

Шукаю грошика з жовтого золота, який тут скований. Коли його не знайду, мій пан побєде мене і лишить мене в неволі.

— Ходи за мною — кликнув заяць і побіг у ліс, до воляної калабані. На дні калабані лежав грошик із жовтого золота.

— Як я тобі віддячу ся? — сказав Зоряний хлопчина — се вже у друге ти спасаєш мене.

— Ні, — сказав заяць, — ти перший пожалів мене — і скоренько склався.

Зоряний хлопчина взяв гріш із жовтого золота, склав його у свою кишеню і поспішив назад у город. Але прокажений побачив його, підбіг йому на зустріч, упав на коліна і закликав:

— Дай мені гріш, інакше я умру з голоду.
Зоряний хлопчина відповів йому:

— Я маю в кишени лише один гріш із жовтого золота, а коли його не принесу свому панови, він побє мене і не лишить у неволі.

Прокажений став одначе так жалібно просити, що Зоряний хлопчина змилосердився і дав йому гріш із жовтого золота.

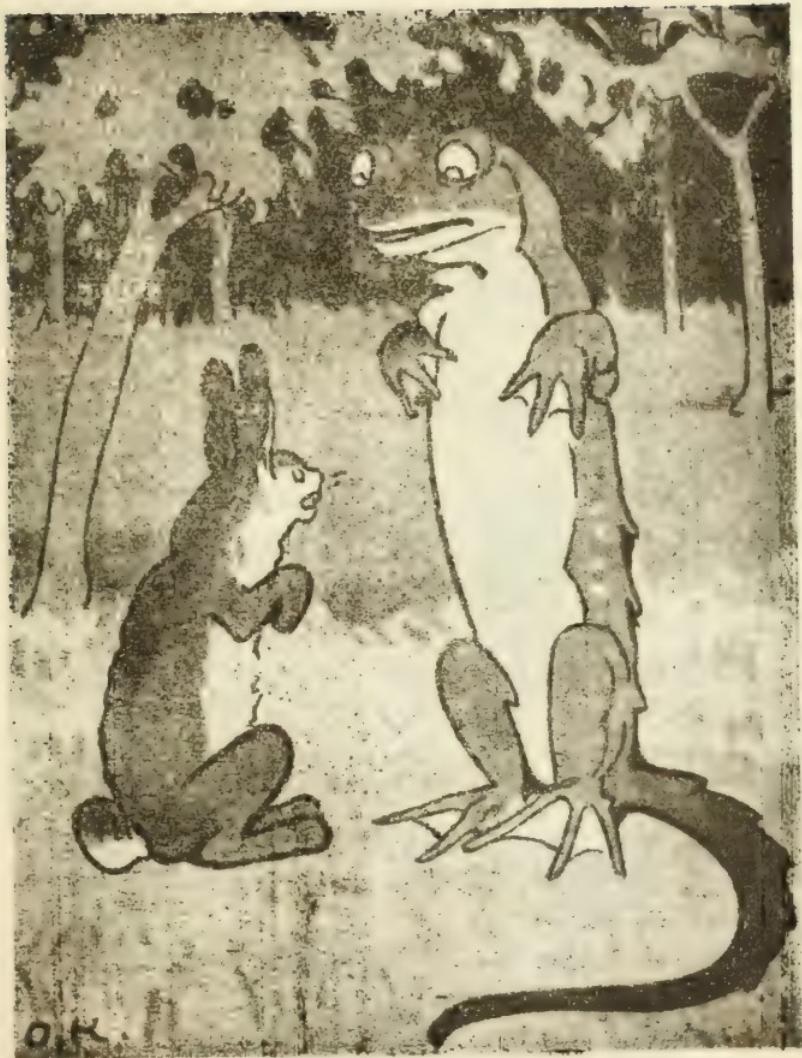
— Коли прийшов до дому чорнокнижника, сей отворив двері, ввів його і спитав:

— Чи ти приніс гріш із жовтого золота?

Зоряний хлопчина відповів:

— Я його не маю.

Тоді чорнокнижник кинувся на нього, побив його, закував у кайдани і кинув у темницю.

Другого дня рано прийшов чорнокнижник знову до хлопчини й сказав:

— Як принесеш мені гріш із червоного золота, я освободжу тебе, а як не принесеш, — я убю тебе.

Зоряний хлопчина пішов у ліс і цілий день шукав грошика з червоного золота, але не міг ніде найти. Вечером усів на землю і заплакав; а коли так плакав, прийшов до нього маленький заяць і сказав:

— Гріш, якого ти шукаєш, лежить у печері за тобою. Тож перестань плакати і потіш ся.

— Як я віддячу ся тобі? — закликав хлопчина, — бо се вже в третє ти спасаєш мене.

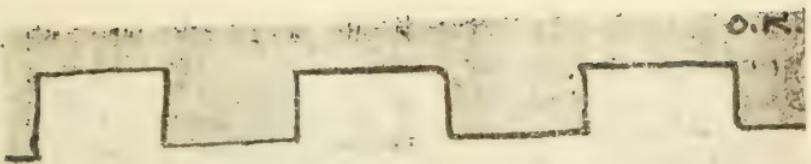
— Ні, се ти перший пожалів мене, — відповів заяць і скоренько сховав ся.

Зоряний хлопчина війшов у печеру і в найдальшім її куті найшов гріш із червоного золота. Він положив його в кишеню і вернув у город. Але прокажений побачив його і вийшов на середину дороги:

— Дай мені гріш із червоного золота, бо я умру.

Зоряний хлопчина пожалів його знову і віддав йому гріш із червоного золота, кажучи:

— Твоя нужда більща від моєї.

Та на серці було йому тяжко, бо знат, яка
доля жде його.

IX.

Але на диво! Коли він переходив воротами
города, сторожа низько склонила ся перед ним,
віддала йому почесті і закликала:

— Який прегарний наш пан!

А товпа городян ішла за ним і казала:

— Дійсно, направду так гарного нема другого
в цілім світі.

Зоряний хлопчина заплакав і сказав до себе:

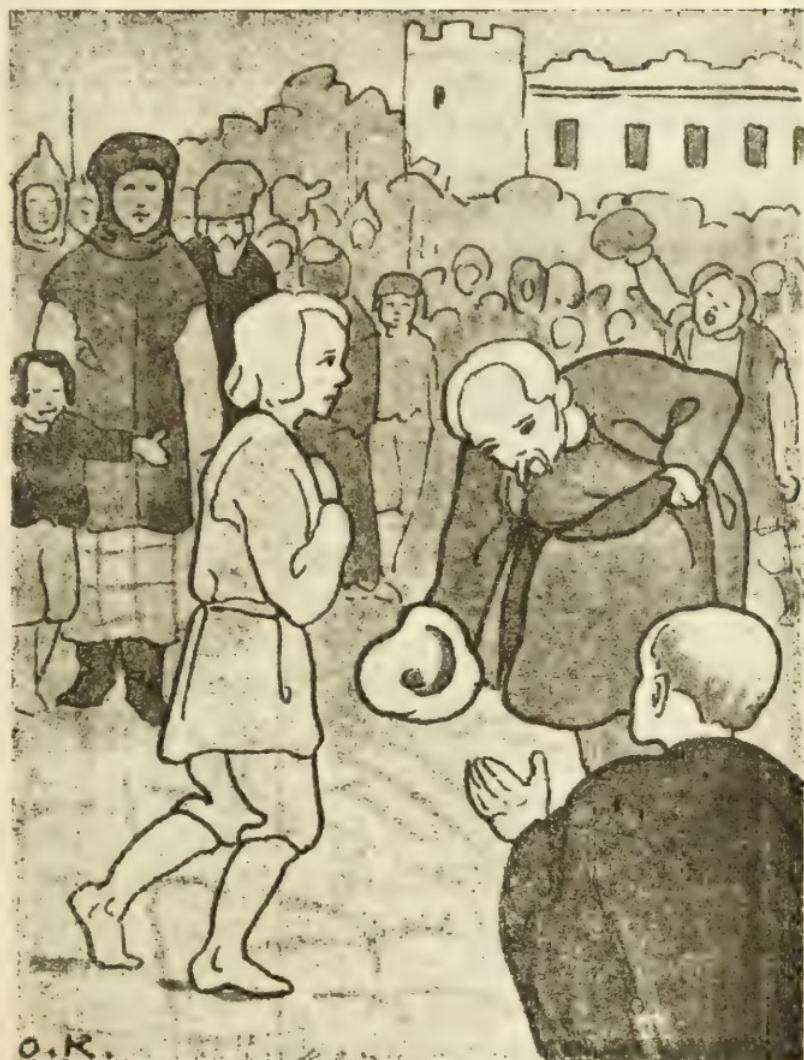
— Вони знущають ся наді мною і сміють ся
з мого горя.

Небавом зібрало ся коло нього так богато
народа, що він заблудив і в кінці побачив себе
на великій площі, перед королівською палатою.
Ворота палати отворили ся і йому на зустріч
вийшло духовенство та достойники города і скло-
нили ся перед ним, кажучи:

— Ти наш володар, якого ми ожидали, ти
син нашого короля.

Зоряний хлопчина сказав:

— Я не син вашого короля. Чому кажете
мені, що я прегарний, коли я знаю, ішо мій вид
дуже поганий?

O.R.

Тоді сей, що мав панцир різьблений в золоті цвіти, а на шоломі крилатого льва, підняв щит і сказав:

— Чому мій володар каже, що він негарний?

Зоряний хлопчина глянув на щит і счудувався. Його лице було таке, як перше, він відзискав свою красу, а до того побачив у своїх очах щось, чого перше в них не завважав.

Духовні й урядники впали перед ним павко-лішки і сказали:

— Від давна було предсказане, що нинішнього дня прийде сей, кому буде віддане панованє над нами. Нехай отже володар наш возьме отсю корону і скіптр і нехай буде в своїй справедливості і милосердю королем над нами.

Але Зоряний хлопчина відповів їм:

— Я недостойний цього. Я відрікся матери, яка мене породила і не можу успокоїти ся, поки не найду її та не одержу від неї оproщення. Тому пустіть мене, бо я мушу обійти цілий світ, а тут остati ся не можу, хоч ви мені даете скіпетр і корону.

Коли се сказав, відвернув ся, щоби піти дорогою, яка вела до воріт города і нараз у товпі, що тиснула ся довкруги вояків, побачив старушку, що була його матірю, а разом із нею стояв прокажений, якого все стрічав при дорозі.

O.R.

З його уст вирвав ся крик радості. Він побіг, упав на коліна, почав щілувати рани на ногах матери і зрошував їх своїми слізми. Голову приклонив до землі і ридаючи, як чоловік, у якого розривається серце, сказав:

— Мамо! Я відрік ся тебе ізза моєї гордости. Прийми мене в моїм пониженню. Мамо моя! Я ненавидів тебе, але ти полюби мене! Мамо! я відкинув тебе, але ти прийми тепер своє дитя!

Мати не відповідала ні слова. Тоді хлопчина витягнув руку, обняв білі ноги прокаженого і сказав:

— Три рази змилосердив ся я над тобою. Попроси мою маму, щоби мені відповіла хоч одним словом.

Та прокажений не відповів йому ані слова. Він заридав іще дужче й сказав:

— Мамо, терпінє моє переходить мої сили. Прости мені і дозволь вернутися в ліс.

Старушка положила тоді свою руку на його голову і сказала:

— Встань!

І прокажений положив свою руку на його голову і сказав:

— Устань!

Хлопчина встав, глянув на них і — о диво!

D.K.

Перед ним стояли король і королева. Королева сказала йому:

— Ось батько твій, якому ти поміг.

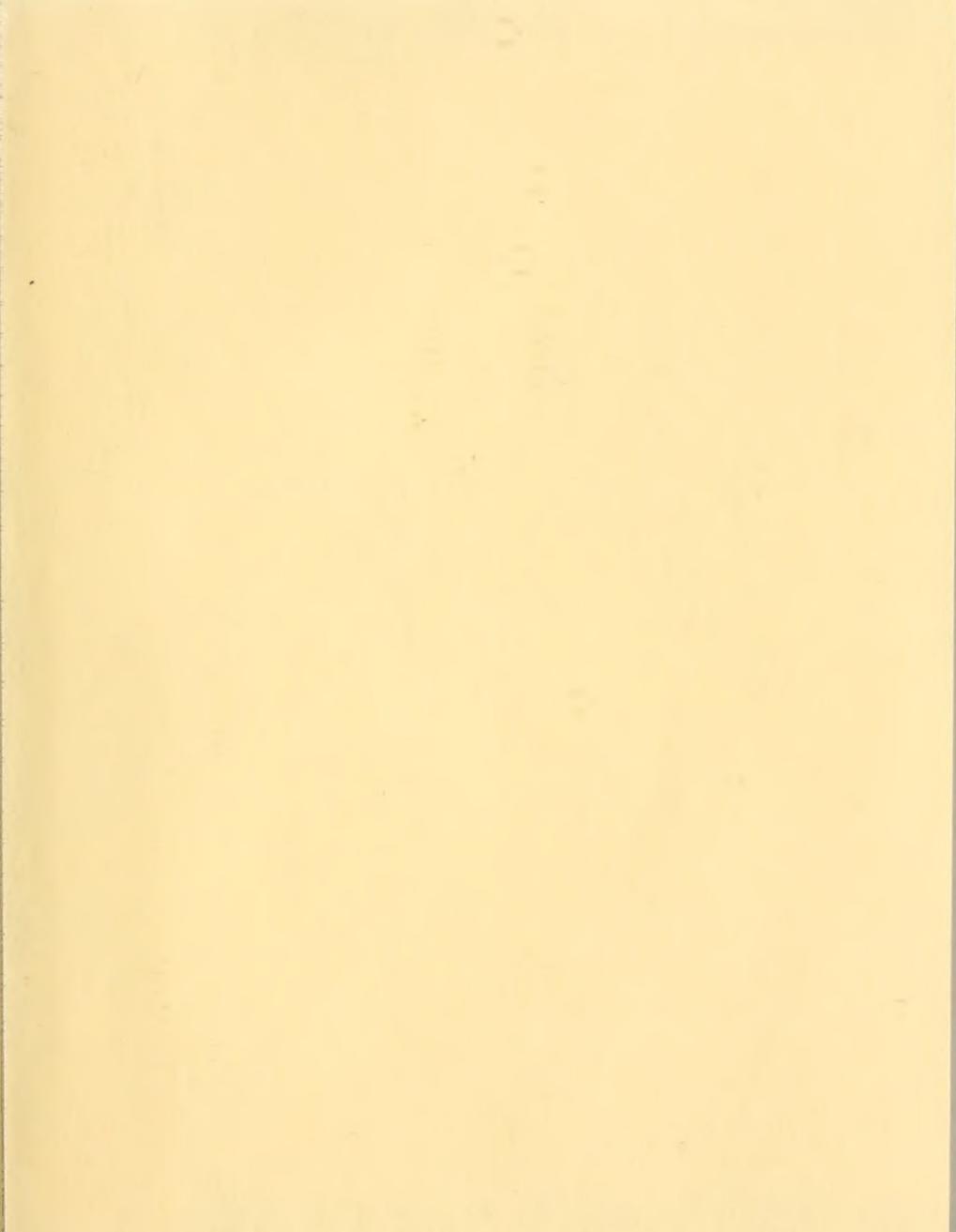
Король сказав:

— Ось мати твоя, що її ноги ти обмив слізми!

Аж тоді вони кинули ся йому на шию, ущілували його, повели в палату, оділи в прегарну одіж, вложили на голову корону, а в руки скіпетр. Так став він панувати в городі, що лежав над рікою, став його володарем. Богато справедливости і милосердя виявив він усім. Злого чорнокнижника нагнав, рубачеви й його жінці післав богато дорогоцінних ларунків, а їх діти наділив великими почестями.

Не позволяв він нікому бути жорстоким для птиць і звірів, а вчив любови, доброти і милосердя, голодним давав хліб, обдертих одіж, у краю царили мир і добробут.

1185
RK

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D	RANGE	BAY	SHLF	POS	ITEM	C
39	14	07	05	10	003	9